VERBUL CREATOR

LIVIUS PETRU BERCEA
Universitatea Europeană „Iosif Constantin Drăgan", Lugoj

Cuvinte-cheie: *a fi, Vechiul Testament, Noul Testament*

Rândurile de mai jos sunt strict ale unui filolog. Ale unui filolog care a citit (citește) **Biblia.** Precizarea e necesară; mărturisesc că am citit **Biblia,** în primul rând, cu ochiul filologului, încercând să descopăr sensurile mai puțin evidente ale textului, să „văd" (mai ales) dincolo de litera strictă (și restrictivă, uneori, din punct de vedere semantic) a expresiei foarte sugestive din paginile **Cărții Cărților**. Surprizele de „dincolo de cuvânt" (după expresia profesorului G. I. Tohăneanu) au fost și sunt încă destule, dar în rândurile care urmează mă opresc asupra unui singur termen. Acesta dă textului biblic semnificații și simetrii impresionante, prin profunzimea situațiilor pe care le acoperă. E vorba de apariția în două contexte a verbului **a fi**, unul dintre cele mai frecvente cuvinte în existența noastră și unul dintre cele mai încărcate semantic lexeme din vocabularul limbii române (pentru ultima afirmație, v. DEX, s. v.).

La începutul *Vechiului Testament,* după ce a creat, tot prin cuvânt, cerul și pământul, Dumnezeu a zis: „**Să fie** lumină. Și a fost lumină" (Fac., 1, 3, s.n.; citatele sunt reproduse după: **Biblia** sau **Sfânta Scriptură.** Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2008). Voința Divinității s-a concretizat după ce a rostit o poruncă, *să fie* (= să se facă, să existe, să apară), în care verbul la imperativ este nucleul gestului care formează esența primei zile a creațiunii, despărțirea luminii de întuneric. Dumnezeu percepe lumina drept „bună" (Fac., 1, 4) și acesta este semnul că glasul

BDD-A28395 © 2017 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:58:27 UTC)

Divinității n-a răsunat în van. *Vechiul Testament* este, în litera sa esențială, o istorie a omenirii (poate a pământului, nu pun semnul egalității între cele două entități) de la crearea sa până la apariția semnului cert (în *Noul Testament*) că Dumnezeu nu și-a părăsit creația de început, omul, oricâte păcate ar fi avut, pentru că zămislirea primului om s-a făcut după chipul și asemănarea Tatălui și era imposibil să se stingă de tot în omenire scânteia divină; însuși Domnul nu putea concepe o asemenea decădere a omului. Acest **să fie** este simbolul creației, este dovada (mai ales, lingvistică) certă că totul, de la cosmic la terestru, s-a făcut prin puterea cuvântului. Dincolo de faptul că în limbajul de azi verbul **a fi** reprezintă, pentru multe contexte, nucleul expresiei cotidiene, el (verbul) trebuie pus în relație directă cu **voința**, primul „exemplu" fiind chiar cel al Divinității, a cărei voințe are ca suport verbal acest cuvânt: „a fi". Și încă ceva. Lumina, cea dintâi creație divină, este materială, chiar dacă pentru om nu e „palpabilă" , pe când întunericul este o stare informă, nediferențiată, primordială. E interesant (din perspectiva fizicii !) că lumina generată de o sursă poate străpunge întunericul, dar nu se poate concepe o „fâșie" de întuneric care „să biruie" lumina, să devină un reper, o modalitate de orientare. După câte știu (poate mă înșel !), nu se poate „genera" prin mijloace materiale vreun fascicol de întuneric, prin care să fie „biruită" lumina. Despre odiseea stelară a luminii vorbește suficient poemul eminescian **La steaua ..**.. O sursă de lumină poate fi călăuzitoare în bezna nopții, deci te poate duce pe căi bune. Spațiile cosmice sunt măsurate în ani-lumină. Așadar, **lumina** este factorul primordial care guvernează lumea și viața și sigur cu această finalitate a fost concepută.

Simetric, oarecum, la începutul uneia dintre cele patru Evanghelii din *Noul Testament* (*Sfânta Evanghelie după Luca*), doar acolo, evanghelistul narează momentul în care îngerul Gavriil vestește Fecioarei că a fost aleasă de Divinitate să dea naștere Celui Care va deveni „Lumina lumii", Mântuitorul. Scena, în simplitatea (dar și în tragismul opțiunii Fecioarei) este impresionantă datorită luptei dintre „credință, ascultare" și moralitatea exterioară, pe care lumea de atunci o avea drept reper al existenței. Iată textul: „Iar în a șasea lună a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu într-o cetate

BDD-A28395 © 2017 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:58:27 UTC)

din Galileea al cărei nume era Nazaret, // Către o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David, iar numele fecioarei era Maria. // Şi intrând îngerul la ea, a zis: Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei ! // Iar ea văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui şi cugeta în sine: Ce fel de închinăciune poate să fie aceasta ? // Şi îngerul i-a zis: Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. // Şi iată vei lua în pântece şi vei naşte fiu şi vei chema numele Lui Iisus. // Acesta va fi mare şi Fiul Celui Preaînalt Se va chema şi Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său. // Şi va împărăţi peste casa lui Iacov în veci şi Împărăţia Lui nu va avea sfârşit. // Şi a zis Maria către înger: Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu ştiu de bărbat ?// Şi răspunzând, îngerul i-a zis: Duhul Sfânt se va pogorî peste tine şi puterea celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema. // Şi iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit şi ea fiu la bătrâneţea ei, şi aceasta este a şasea lună pentru ea, cea numită stearpă. // Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputinţă. // Şi a zis Maria: Iată roaba Domnului. **Fie** mie după cuvântul tău ! Şi îngerul a plecat de la ea" (Luc. 1, 26-38). Citatul de dimensiuni mai mari a fost necesar pentru a se percepe în detaliu drama Mariei. Ce fel de veste îi poate da un străin apărut din senin în casa ei ? Din moment ce ea „nu ştie de bărbat", cum va putea să rămână însărcinată ? Învinge totuşi credinţa şi supremaţia Legii din Vechiul Testament, din perspectiva moralei (fecioara se declară „roaba Domnului"), şi Maria, nebănuind încă, dar intuind imensa responsabilitate pe care i-a rezervat-o Divinitatea, acceptă situaţia, tot prin verbul **a fi** la imperativ (de fapt, un conjunctiv cu valoare de imperativ), „**Fie** mie după cuvântul tău !", sintagmă care devine semnul începutului lumii noi, o nouă „lumină", căci, potrivit spuselor îngerului, „la Dumnezeu nimic nu este cu neputinţă". Pe de altă parte, obţinerea consimţământului Fecioarei de a-L purta în pântece pe Mântuitor este garanţia că Fiul omului va fi în egală măsură Dumnezeu, deci Divinitate neştirbită. Cum altfel „a gândit" Atotputernicul , atunci când s-a hotărât să ceară „acceptul" unei muritoare pentru a-Şi trimite în lume vestitorul de viaţă nouă ? De fiecare dată este prezent **cuvântul,** care ia fiinţă, se concretizează,

BDD-A28395 © 2017 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:58:27 UTC)

prin utilizarea aceluiași verb: **a fi**, la același mod, dar prima dată în „calitate” de dispoziție creatoare, poruncă, iar a doua oară ca acceptare conștientă, asumată. Nu poate fi vorba, în fragmentul de mai sus de o atitudine concesivă a Mariei (cum ar părea la prima vedere). Nu putea să facă un pământean fraged, oricât de inocent sau inconștient ar fi , „concesii” Divinității. E vorba aici de acceptarea uriașei răspunderi pe care o presupune un asemenea gest.

Rămâne, filologic, interesantă și importantă această similitudine lexico-sintactică, un paralelism unificator al textului biblic, generator, de fiecare dată, de **Lumină** (materială și spirituală), o dovadă în plus că **lumina** și **existența** sunt și trebuie să rămână entități nedespărțite, indivizibile, din moment ce au aceeași sursă: cuvântul divin. Iar cele gândite anterior aparțin nu unuia cu pregătire și vocație teologică, ci unui filolog.

THE VERB OF CREATION

Abstract

Keywords: *to be, Old Testament, New Testament*

The autor finds important similarities between the *Old Testament* and the *New Testament* regarding the role and signification of the verb **to be** perceived as a fundamental element of the divine act of creation.

BDD-A28395 © 2017 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:58:27 UTC)